

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาในการตรวจสอบงบการเงินของบริษัทที่จดทะเบียนใน  
ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย



นางสาวนงลักษณ์ ทองประดับเพชร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบัณฑิต

สาขาวิชาการบัญชี ภาควิชาการบัญชี

คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2547

ISBN 974-17-6710-2

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1 22055113

23 ต.ค. 2550

FACTORS RELATED TO THE AMOUNT OF TIME OF CORPORATE FINANCIAL REPORTING  
EXAMINATION OF THE LISTED COMPANIES IN THE STOCK EXCHANGE OF THAILAND

Miss Nonglak Thongpradabetch

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Accountancy in Accounting

Department of Accountancy

Faculty of Commerce and Accountancy

Chulalongkorn University

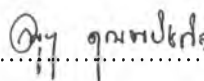
Academic Year 2004

ISBN974-17-6710-2

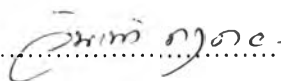
หัวข้อวิทยานิพนธ์      ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาในการตรวจสอบงบการเงินของบริษัทที่  
จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย  
โดย                              นางสาวนงลักษณ์ ทองประดับเพชร  
สาขาวิชา                      การบัญชี  
อาจารย์ที่ปรึกษา              ศาสตราจารย์ ดร. อุทัย ตันละม้าย

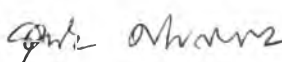
---

คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับ  
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

.......... คณบดีคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี  
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ดนุชา คุณพนิชกิจ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.......... ประธานกรรมการ  
(รองศาสตราจารย์ วันเพ็ญ กฤตผล)

.......... อาจารย์ที่ปรึกษา  
(ศาสตราจารย์ ดร. อุทัย ตันละม้าย)

.......... กรรมการ  
(รองศาสตราจารย์ ดร. วิรัช อภิเมธีธำรง)

นางลักษณ์ ทองประดับเพชร: ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาในการตรวจสอบงบการเงินของ  
บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (FACTORS RELATED TO THE  
AMOUNT OF TIME OF CORPORATE FINANCIAL REPORTING EXAMINATION OF THE  
LISTED COMPANIES IN THE STOCK EXCHANGE OF THAILAND) อ. ที่ปรึกษา:  
ศาสตราจารย์ ดร.อุทัย ตันละมัย, 102 หน้า.

ISBN 974-17-6710-2.

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาในการตรวจสอบงบการเงินของบริษัทที่  
จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยประกอบด้วย ปัจจัยที่อยู่ภายใต้โครงสร้างของบริษัทและปัจจัยที่อยู่  
ภายใต้การควบคุมของผู้สอบบัญชี และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยดังกล่าวกับระยะเวลาในการตรวจสอบง  
บการเงินโดยศึกษาเปรียบเทียบก่อน - หลังมีคณะกรรมการตรวจสอบ ข้อมูลในการวิจัยเก็บรวบรวมจากงบการเงินของ  
บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 – 2545 รวมเป็นเวลา 7 ปี โดยยกเว้นบริษัทที่  
อยู่ในกลุ่มธุรกิจการเงิน บริษัทที่ตรวจสอบงบการเงินโดยสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินและบริษัทที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูกิจการ  
ซึ่งมีบริษัทโดยเฉลี่ย 300 บริษัทและเป็นหน่วยวิเคราะห์ทั้งสิ้น 2,154 หน่วยวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่าระยะเวลาในการตรวจสอบงบการเงินมีแนวโน้มลดลงหลังจากมีคณะกรรมการตรวจสอบ โดย  
ก่อนมีคณะกรรมการตรวจสอบใช้ระยะเวลาตรวจสอบงบการเงินโดยเฉลี่ย 50 วัน และหลังมีคณะกรรมการตรวจสอบใช้  
ระยะเวลาตรวจสอบงบการเงินโดยเฉลี่ยลดลงเหลือ 46 วัน การวิจัยพบว่าปัจจัยที่อยู่ภายใต้โครงสร้างของบริษัทและ  
ปัจจัยที่อยู่ภายใต้การควบคุมของผู้สอบบัญชีต่างก็มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาในการตรวจสอบงบการเงิน ได้แก่ จำนวน  
บริษัทที่เกี่ยวข้องกัน ผลการดำเนินงาน ประเภทรายงานของผู้สอบบัญชี ระยะเวลาในการเป็นลูกค้าสอบบัญชี ความยาว  
ของรายงานของผู้สอบบัญชี และรายการปรับปรุงและการจัดประเภทใหม่ ก่อนมีคณะกรรมการตรวจสอบพบว่าขนาดของ  
บริษัทมีความสัมพันธ์กับระยะเวลาในการตรวจสอบงบการเงิน แต่กลับไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาในการ  
ตรวจสอบงบการเงินกับผลการดำเนินงานและรายการปรับปรุงและการจัดประเภทใหม่ อย่างไรก็ตามหลังจากมี  
คณะกรรมการตรวจสอบพบว่าประเภทของผู้สอบบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงลบกับระยะเวลาในการตรวจสอบงบการเงิน  
และพบว่าประเภทรายงานของผู้สอบบัญชีไม่มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาในการตรวจสอบงบการเงินอย่างมีนัยสำคัญ  
จากการศึกษาเชิงประจักษ์พบว่าการมีคณะกรรมการตรวจสอบซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการกำกับดูแลกิจการที่ดี ช่วยให้บริษัท  
จดทะเบียนสามารถเปิดเผยรายงานทางการเงินได้อย่างทันเวลามากขึ้น

ภาควิชา.....การบัญชี..... ลายมือที่อนินิต..... นางลักษณ์ ทองประดับเพชร.....  
สาขาวิชา.....การบัญชี..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... อ.อุทัย ตันละมัย.....  
ปีการศึกษา.....2547..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

# # 4582248426: MAJOR ACCOUNTING

KEY WORD: THE AMOUNT OF TIME OF CORPORATE FINANCIAL REPORTING EXAMINATION

NONGLAK THONGPRADABPETCH: FACTORS RELATED TO THE AMOUNT OF TIME OF CORPORATE FINANCIAL REPORTING EXAMINATION OF THE LISTED COMPANIES IN THE STOCK EXCHANGE OF THAILAND. THESIS ADVISOR: PROF.UTHAI TANLAMAI, PhD, 102 pp. ISBN 974-17-6710-2

The objective of this thesis is to identify the factors influencing the amount of time of corporate financial reporting examination of the listed companies in the stock exchange of Thailand. These factors are classified into two groups: the corporate related factors and the auditor controlled factors. The study also examines the relationships between these two groups of factors and the amount of time of corporate financial reporting examination during the period before (1996-1998) and after (1999-2002) the establishment of an audit committee. The sample data are drawn from the financial reports of all companies listed in the Stock Exchange of Thailand in 1996 – 2002, excluding all the firms in financial institution sectors (banks, finance and securities, and insurance), the firms audited by the Office of the Auditor General of Thailand and company under rehabilitation. With an average of 300 companies per year, the total units of analysis are 2,154 firm-years.

The results show a decline in the average audit duration time before and after the establishment of an audit committee, 50 days before and 46 days after. The factors found significantly relating to the amount of time of examining corporate financial reports include both the corporate attribute factors and the auditor controlled factors, specifically the number of affiliated companies, organization performance, type of audit opinion, number of year of audit client, the length of auditor's report and adjusting and reclassification entries. Before establishing an audit committee, the results show a significant relationship between company size and audit duration whereas no significant relationships are found between audit duration and organizational performance, the length of auditor's report and adjusting and reclassification entries. However, after the audit committee establishment, type of auditor is found to have negative relationship with audit duration and no relationship is found with type of audit opinion. The results provide an empirical evidence that the establishment of an audit committee to be apart of good corporate governance, can help companies better disclose their financial reports in a more timely manner.

Department.....Accountancy.....Student's signature.....Nonglak Thongpradabpetch.....  
Field of study.....Accounting.....Advisor's signature.....Uthai Tanlamai.....  
Academic year.....2004.....Co-advisor's signature.....

## กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ศาสตราจารย์ ดร.อุทัย ตันละม้าย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ เป็นอย่างดี ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ข้าพเจ้า ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความกรุณาของท่านไว้ ณ ที่นี้

ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์วันเพ็ญ กฤตผล ประธานกรรมการสอบ วิทยานิพนธ์และรองศาสตราจารย์ ดร. วิรัช อภิเมธีธำรง กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ได้กรุณาให้คำชี้แนะอันเป็นประโยชน์ในการแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณครูและอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ข้าพเจ้าตั้งแต่การศึกษาชั้นต้นจนมาถึงปัจจุบัน

สุดท้ายนี้ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ - คุณแม่ที่เป็นส่งเสริมและสนับสนุนทางด้านการเรียนของข้าพเจ้าตลอดมาและเป็นกำลังใจที่สำคัญจนสำเร็จการศึกษา คณะอาจารย์คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และขอขอบคุณพี่ๆ เพื่อนๆ และน้องๆ ทุกคนที่คอยช่วยเหลือและเป็นกำลังใจให้ตลอดมาจนถึงทุกวันนี้

# สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อไทย .....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ .....	จ
กิตติกรรมประกาศ .....	ฉ
สารบัญตาราง .....	ฅ
สารบัญภาพ .....	ฎ

## บทที่ 1 บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา .....	1
ปัญหาการวิจัย .....	2
วัตถุประสงค์การวิจัย .....	2
ขอบเขตของการวิจัย .....	3
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย .....	4
สมมติฐานในการวิจัย .....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ .....	11
ส่วนประกอบอื่นๆ ของวิทยานิพนธ์ .....	12

## บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วรรณกรรมและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบงบการเงิน .....	13
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระยะเวลาในการตรวจสอบงบการเงิน .....	18

## บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย .....	31
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง .....	31
การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวัดค่าตัวแปร .....	32
วิธีทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล .....	39

## สารบัญ (ต่อ)

หน้า

### บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง .....	40
ส่วนที่ 2 ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีต่อผลระยะเวลาในการตรวจสอบงบการเงิน.....	45

### บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย.....	68
อภิปรายผลการวิจัย .....	70
ข้อจำกัดของการวิจัย.....	77
ข้อเสนอแนะ .....	78
รายการอ้างอิง.....	81
ภาคผนวก.....	84
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	102



## สารบัญญัตราสาร

ตาราง	หน้า
2.1	สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อระยะเวลาในการตรวจสอบงบการเงิน..... 19
2.2	ปัจจัยที่มีผลต่อระยะเวลาในการตรวจสอบงบการเงิน..... 29
3.1	จำนวนบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยระหว่างปี 2539 – 2545 ..... 32
3.2	การวัดค่าของตัวแปรตามและตัวแปรอิสระ ..... 38
4.1	จำนวนประชากรและตัวอย่างของบริษัทจดทะเบียน..... 41
4.2	สถิติเชิงพรรณนาของตัวแปรในการวิจัยตั้งแต่ปี 2539-2545 ..... 42
4.3	สถิติเชิงพรรณนาเปรียบเทียบตัวแปรในการวิจัยก่อน – หลังมีคณะกรรมการ ตรวจสอบ..... 44
4.4	ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อระยะเวลาใน การตรวจสอบงบการเงินในช่วงปี 2539 – 2545 ..... 47
4.5	ผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระยะเวลา ในการตรวจสอบงบการเงิน ปี พ.ศ. 2539 – 2545 ..... 49
4.6	ผลการทดสอบสมมติฐานตัวแปรในปี พ.ศ. 2539 – 2545 ..... 50
4.7	ผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระยะเวลา ในการตรวจสอบงบการเงิน ปี พ.ศ. 2539 – 2541 ..... 51
4.8	ผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระยะเวลา ในการตรวจสอบงบการเงิน ปี พ.ศ. 2542 – 2545 ..... 53
4.9	การเปรียบเทียบผลการทดสอบปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาในการ ตรวจสอบงบการเงินกับสมมติฐานที่กำหนด ..... 54
4.10	สรุปประเภทของผู้สอบบัญชีกับระยะเวลาในการนำส่งงบการเงิน..... 56
4.11	ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ประเภทของผู้สอบบัญชีกับระยะเวลาในการนำส่ง งบการเงิน ..... 56
4.12	การเปรียบเทียบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของระยะเวลาในการตรวจสอบงบการเงิน กับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาตรวจสอบงบการเงินในช่วงเวลาต่างๆ..... 57

## สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
4.13 ตารางแสดงสถิติเชิงพรรณนาของตัวแปรในการวิจัยรายปี ตั้งแต่ปี 2539 – 2545 .....	58
4.14 ตารางเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ความถดถอยอย่างง่ายของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาในการตรวจสอบงบการเงิน .....	60
4.15 ผลการทดสอบปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาในการตรวจสอบงบการเงินเงินในแต่ละปี ตั้งแต่ปี 2539 – 2545 .....	62
4.16 สรุประยะเวลาในการตรวจสอบงบการเงินในแต่ละช่วงเวลากับตัวแปรคณะกรรมการตรวจสอบ.....	65
4.17 สถิติเชิงพรรณนาระยะเวลาในการตรวจสอบงบการเงินก่อน – หลังมีคณะกรรมการตรวจสอบ.....	66
4.18 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างค่าเฉลี่ยของระยะเวลาในการตรวจสอบงบการเงินก่อน – หลังมีคณะกรรมการตรวจสอบ .....	66

## สารบัญภาพ

ภาพประกอบ

หน้า

1.1 กรอบแนวคิดเกี่ยวกับตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับระยะเวลาในการตรวจสอบ งบการเงิน .....	11
4.1 แนวโน้มของระยะเวลาในการตรวจสอบงบการเงิน .....	64